

Meander v Paříži

Je ospalé, typicky pařížské sobotní odpoledne 7. března, pár minut před druhou. V kavárnách „naší“ čtvrti St.-Germain-des-Prés se scházejí pařížští intelektuálové – filozofové, literáti, nakladatelé, výtvarníci a hudebníci. V nedalekých kavárnách Les Deux Magots, Mabillon a Café de Flore se spolu s dalšími existencialisty setkávali Jean-Paul Sartre se Simone de Beauvoirovou, ale také mladí američtí literáti jako Hemingway, Faulkner a spousta jiných. Později také Lawrence Ferlinghetti (krásně to popsal v knize *Láska za dnů vášně*), který studoval na nedaleké věhlasné École de Beaux Arts, kde ostatně studovali skoro všichni slavní američtí výtvarníci a architekti.

My však neposedáváme nad šálkem café au lait, ale pilně pracujeme v domě, který sousedí přímo se slavnou „Beaux Arts“ – v Českém centru v Paříži, v krásně zrekonstruovaném středověkém sklepení činžáku (který dostali Češi už za Masaryka po první světové válce přímo od francouzské vlády). Vrcholí poslední přípravy na linorytné ateliéry. Všechno řídí a všem práci přiděluje Matěj Forman, divadelník a scénograf, ve Francii známý už léta hlavně jako potulný komediant z Divadla bratří Formanů z projektů, které připravovali spolu s francouzským Théâtre Dromesco. Teprve nyní budou moci Francouzi poznat Matěje jako českého ilustrátora, jehož nejoblíbenější výtvarnou technikou jsou, alespoň co se týče knižních ilustrací, dřevorezy, dřevoryty a o něco jednodušší linoryty. Právě ty máme ve dvou workshopech – nejprve pro děti a k večeru pro dospělé zájemce – uspořádat. Velké stoly jsou připraveny, barvy prověřeny, papíry na tisk i linorytné destičky správně nařezány. Matěj se přesvědčuje, zda jsou opravdu připraveny i lékárníčky s dostatkem náplastí pro případ, že by některému žáčkovi zabráněmu do linorytu ujela ruka. Pověřuje mne oficiálním dohledem nad tím, aby ostrá rydla menších dětí směřovala zásadně od prstů druhé ruky, nikoli proti nim. Matějova pařížská kamarádka, exotická divadelnice Van spolu s Dagmar Urbánkovou z Baobabu, která byla s Květou Pacovskou pozvána na právě probíhající Veletrh dětské knihy, nám přišly s workshopem nezištně pomáhat. Máme totiž trochu obavy, jak rozverně a kreativní francouzské děti, které nebudou mít dospělou asistenční osobu (o níž jsme v pozvánce pro předškolní děti požádali), zvládneme.

Dr. Iva Knobloch, která tvoří třetího člena naší výpravy, má díky své perfektní francouzštině za úkol vysvětlovat tápajícím dětem další postupy v několika fázových práci od předkreslení přineseného vzoru na lino, rytí a tisk. Jinak ji jako kunsthistoričku

z Uměleckoprůmyslového muzea čeká hlavní pořad až večer po skončení obou ateliérů – přednáška o českém knižním designu se zaměřením na současnou knižní ilustraci.

To hlavní je ale v rukou Matěje Formana. Jakmile se ke stolům nahnou první účastníci ateliéru, rázem si je získá. Výborně se domluví a brzy všechny svým šarmem a uměním strhne, takže k rytí za chvíli usedají i „dospělé asistenční osoby“, které měly za úkol hlídat své ratolesti. A Matěj se všemi kreslí, ryje i tiskne, míchá barvy podle přání a děti se o něj doslova perou. Ukazuje se, jak prozíravé bylo pozvat obětavou Pařížanku Van i Dagmar, i paní učitelky z „České školy bez hranic“ – máme všichni plné ruce práce, a to si ještě stíháme tisknout své vlastní obrázky, které jsme si na zkoušku předryli před zahájením, stejně jako další Češi z Českého centra – Jean Gaspard Páleníček se svou japonskou ženou, stejně jako Procházkovi se svou dcerou Kristýnkou.

Česká kultura v Paříži

Naším úkolem je prezentovat českou kulturu francouzskému publiku, a tak nás těší, že mezi účastníky je kromě dětí ze smíšených manželství (z České školy bez hranic) v druhém ateliéru také hodně dospělých Francouzů, dokonce studenti ze sousední přílehlé École des Beaux Arts. Jistě, v Paříži je poměrně velká krajanská komunita, ale to podle koncepce nového ředitele Martina J. Bonharda není jeho prioritní cílová skupina. Proto také chtěl, aby všichni pozvaní mluvili francouzsky. Francouzi jsou velcí vlastenci a své umění podporují velice vehementně. Na všechno mají kvóty – kolik se má v rádiích hrát domácích písní, kolik domácích filmů poběží v televizi a kolik domácích výtvarníků

vystavuje v prestižních galeriích. Štědře podporují i svou literaturu a zejména její překlady nabízené do světa za pomoci grantů. Například smlouvu na české vydání slavného de Crécyho komiksu *Doba ledová* jsem uzavírala přímo s francouzským Ministerstvem zahraničních věcí a podpora byla nemalá. V Louvru právě probíhala vynikající výstava komiksu (samozřejmě čtyř francouzských autorů a jednoho Francouze japonského původu), kterou jsme si posledním den našeho pobytu v Paříži nenechali ujít.

Ale zpět k nově vyprofilovanému programu Českého centra v Paříži. Jeho ředitel Martin J. Bonhard nespádá jen tak z nebe – pracoval jako vedoucí kanceláře ředitele Národního divadla a měl na starosti zejména koordinaci zahraničních projektů. Narodil se v Rakousku rodičům českého původu, ale sedm let už žije trvale v Praze. Je velkým milovníkem

a znalcem opery, ale má v plánu ukázat Francouzům to nejširší spektrum naší kultury od Martinů až po nové trendy v designu nebo streetartové pouliční umění. V chodbách Centra tak např. právě probíhala poměrně slušná výstava našeho komiksu.

Večerní přednáška kunsthistoričky Ivy Knobloch s promítáním o našem knižním designu a prezentace nakladatelství Meander zaznamenaly také velmi dobrý ohlas – návštěvníci se hlásili do debaty a myslím, že se od dob Preissiga nebo Seydla máme stále čím chlubit. Jen jsem jaksi nedokázala tazatelům vysvětlit, že tomuto typu uměleckých knih se u nás nedostává krom symbolických grantů z MK ČR vůbec žádné podpory.

Česká škola bez hranic

A závěrem si ještě nemohu odpustit pár slov o unikátním projektu při Českém centru v Paříži ENTRACT EN FRANCE (ČESKÁ ŠKOLA BEZ HRANIC), která pracuje pod záštitou velvyslance ČR v Paříži Pavla Fischera. „Česká škola bez hranic“ je model výuky českého jazyka v zahraničí, určený dětem ve věku od 18 měsíců do (prozatím) 12 let. Je to ucelený a návazný vzdělávací systém, který umožňuje získat znalost jazyka na bilingvní, tedy nejpřirozenější úrovni. Tento výukový systém nejlépe odpovídá současným požadavkům rodičů dětí ze smíšených či českých manželství, žijících dlouhodoběji v západní Evropě. Vzhledem k tomu, že předškolní výchova a školní výuka jsou soustředěny do několika hodin týdně (podle věku dítěte), umožňuje tento systém pravidelnou školní docházku v zemi, kde právě děti žijí. Tím mají tedy jedinečnou možnost vyrůstat od nejranějšího věku v bilingvním a bikulturním prostředí. „Česká škola bez hranic“ je vyzkoušený a ověřený model, snadno přenosný do dalších velkých evropských a světových měst. V Paříži ji navštěvuje 60 dětí pravidelně, 100 nepravidelně.

Podle pařížského modelu vznikla v roce 2007 Česká škola bez hranic–Londýn, v prosinci 2008 Česká škola bez hranic–Berlín, na počátku roku 2009 se k tomuto mezinárodnímu projektu přidala výuková skupina „Hezky–česky“ v Curychu a sdružení Klubko v Sydney.

V současné době se pracuje na rozvoji stejné struktury v Mnichově a Ženevě. Myšlenka koncepce „České školy bez hranic“ vznikla v roce 2003, v červnu 2008 obdrželi vysvědčení její první průřezci.

Text a foto: IVA PECHÁČKOVÁ (Meander)